Đánh giá Thực trạng Nghèo & Bình Đẳng của Việt Nam năm 2022

Từ Chặng đường cuối đến Chặng đường kế tiếp

Australian Aid

Sự kiện Ra mắt Báo cáo
Ngày 28/04/2022

WORLD BANK GROUP

TỪ CHẶNG ĐƯỜNG CUỐI ĐẾN CHẶNG ĐƯỜNG KẾ TIẾP

Nghị trình giải quyết tình trạng nghèo và bất bình đẳng đến nay không chỉ nhằm nâng cao mức sống tối thiểu và xử lý vấn đề nghèo kinh niên; mà còn phải tạo ra những hướng phát triển kinh tế mới và bền vững cho người dân có khát vọng cao hơn

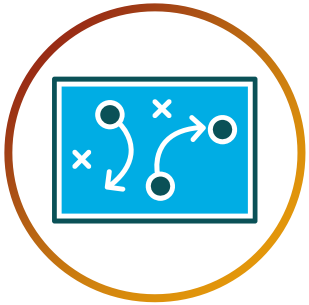

Chặng đường cuối

Những chính sách nhằm xử lý tình trạng nghèo tại những nơi còn tồn tại

Chặng đường kế tiếp

Những chiến lược mới nhằm giúp những người đã thoát nghèo được đảm bảo an ninh kinh tế và đạt mức sống có chất lượng cao hơn

Phần 1.

Một thập kỷ tiến bộ đáng kể, nhưng vẫn còn những thách thức ở *Chặng đường cuối*

WORLD BANK GROUP

Một thập kỷ giảm nghèo thành công –2010-2020

Tỷ lệ nghèo giảm liên tục theo các chỉ tiêu đo lường khác nhau

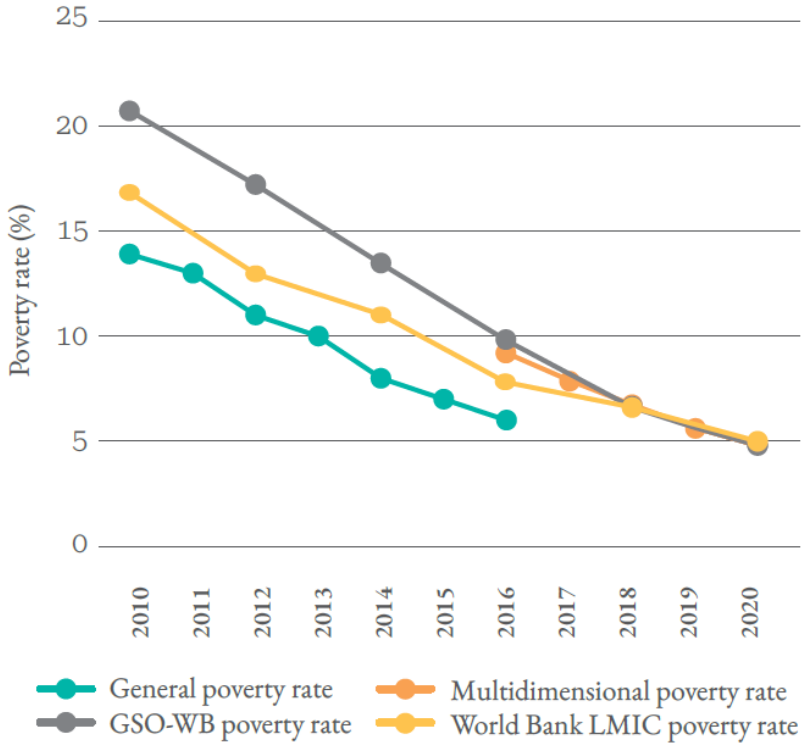

Nguồn: TCTK và Ngân hàng Thế giới.

Phân bố các tầng lớp kinh tế (triệu người)

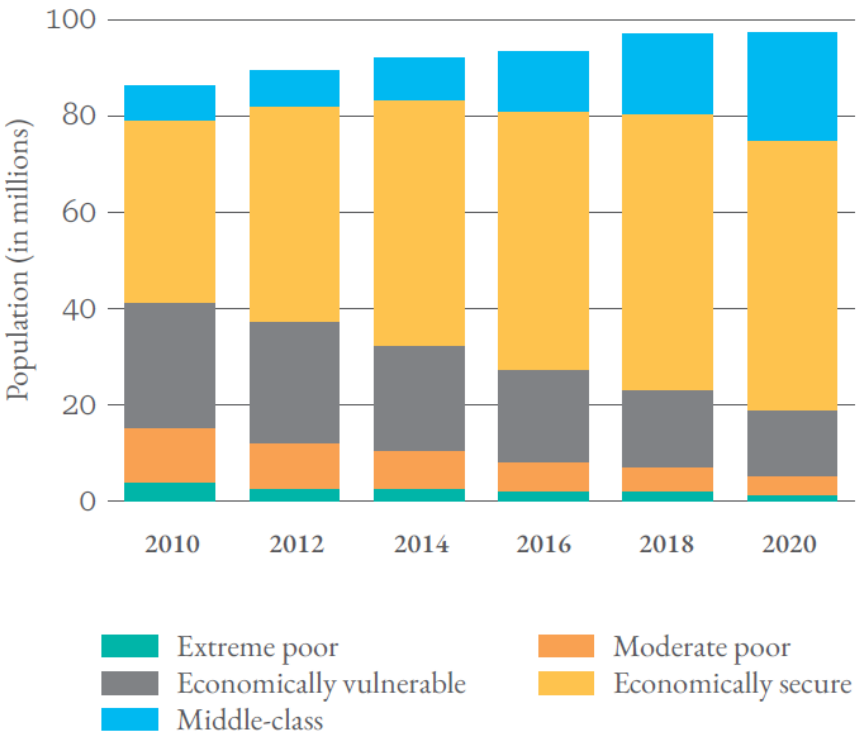

Nguồn: Tính toán của Cán bộ Ngân hàng Thế giới, sử dụng số liệu khảo sát VHLSS 2010-2020.

WORLD BANK GROUP

Cơ cấu hộ gia đình có sự chuyển đổi

Tỷ lệ hoàn thành giáo dục bậc cao

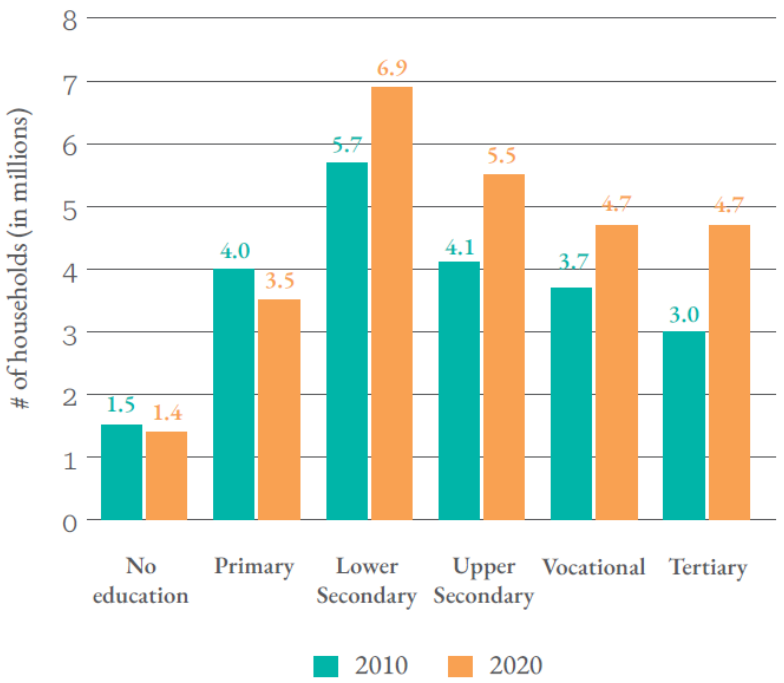

Nguồn: Tính toán của cán bộ ngân hàng thế giới, sử dụng dữ liệu khảo sát VHLSS 2010 và 2020.

Ngày càng nhiều hộ gia đình tham gia làm việc ở các ngành CN chế tạo, chế biến hoặc dịch vụ

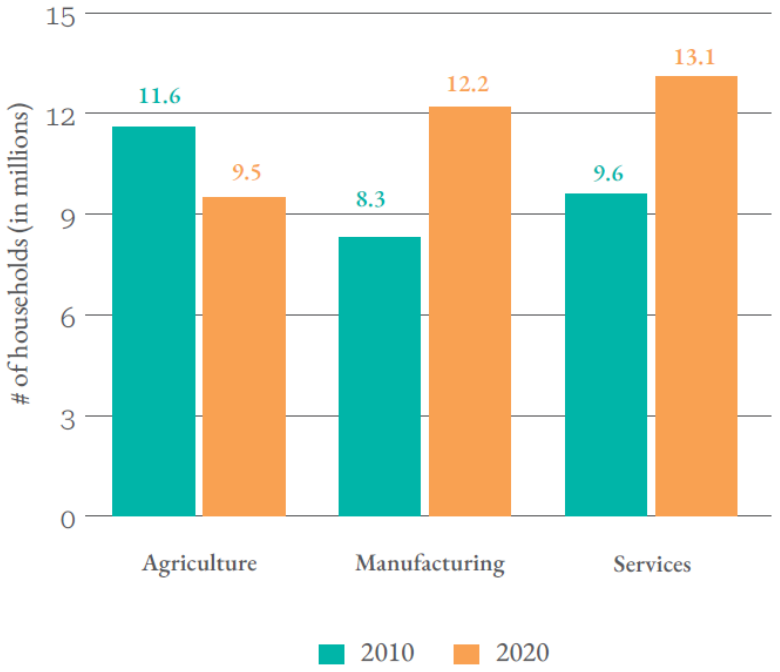

Nguồn: Tính toán của cán bộ ngân hàng thế giới, sử dụng dữ liệu khảo sát VHLSS 2010 và 2020.

WORLD BANK GROUP

Nguyên nhân dẫn đến những thay đổi về tình trạng nghèo và bất bình đẳng

Phân rã nghèo đói theo nguyên nhân

Khu vực thành thị và nông thôn

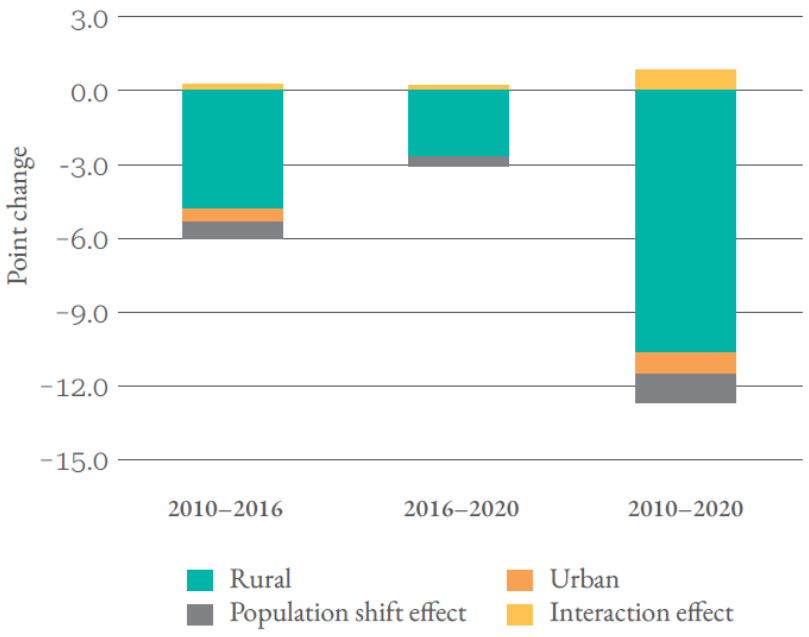

Ghi chú: Tỷ lệ nghèo dựa trên chuẩn nghèo cho các quốc gia có thu nhập trung bình thấp của NHTG (3,20$/ngày ngang giá sức mua 2011).
Nguồn: Tính toán của cán bộ Ngân hàng Thế giới, sử dụng dữ liệu khảo sát VHLSS.

Phân rã bất bình đẳng theo nguyên nhân

Khu vực thành thị và nông thôn

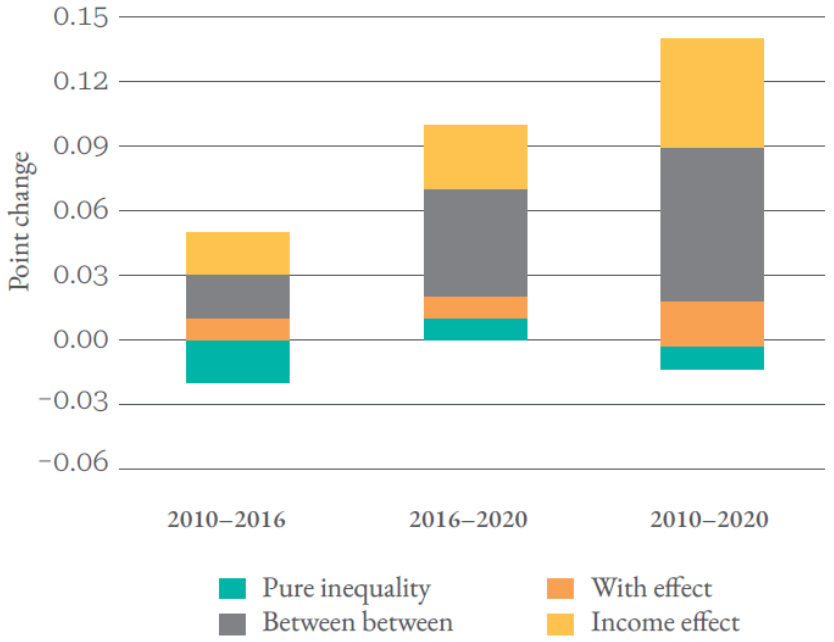

Ghi chú: Bất bình đẳng đo lường bằng GE(0).
Nguồn: Tính toán của cán bộ Ngân hàng Thế giới, sử dụng dữ liệu khảo sát VHLSS.

WORLD BANK GROUP

Những thách thức còn lại, các nhóm nghèo kinh niên

Địa bàn vùng sâu vùng xa

Phụ thuộc vào nông nghiệp năng suất thấp

Thuộc các nhóm dễ tổn thương khác (người khuyết tật, đồng bào dân tộc thiểu số, người cao tuổi)

Tỷ lệ nghèo giảm ấn tượng, nhưng vẫn tồn tại dai dẳng ở một số địa bàn cách xa những trung tâm kinh tế năng động

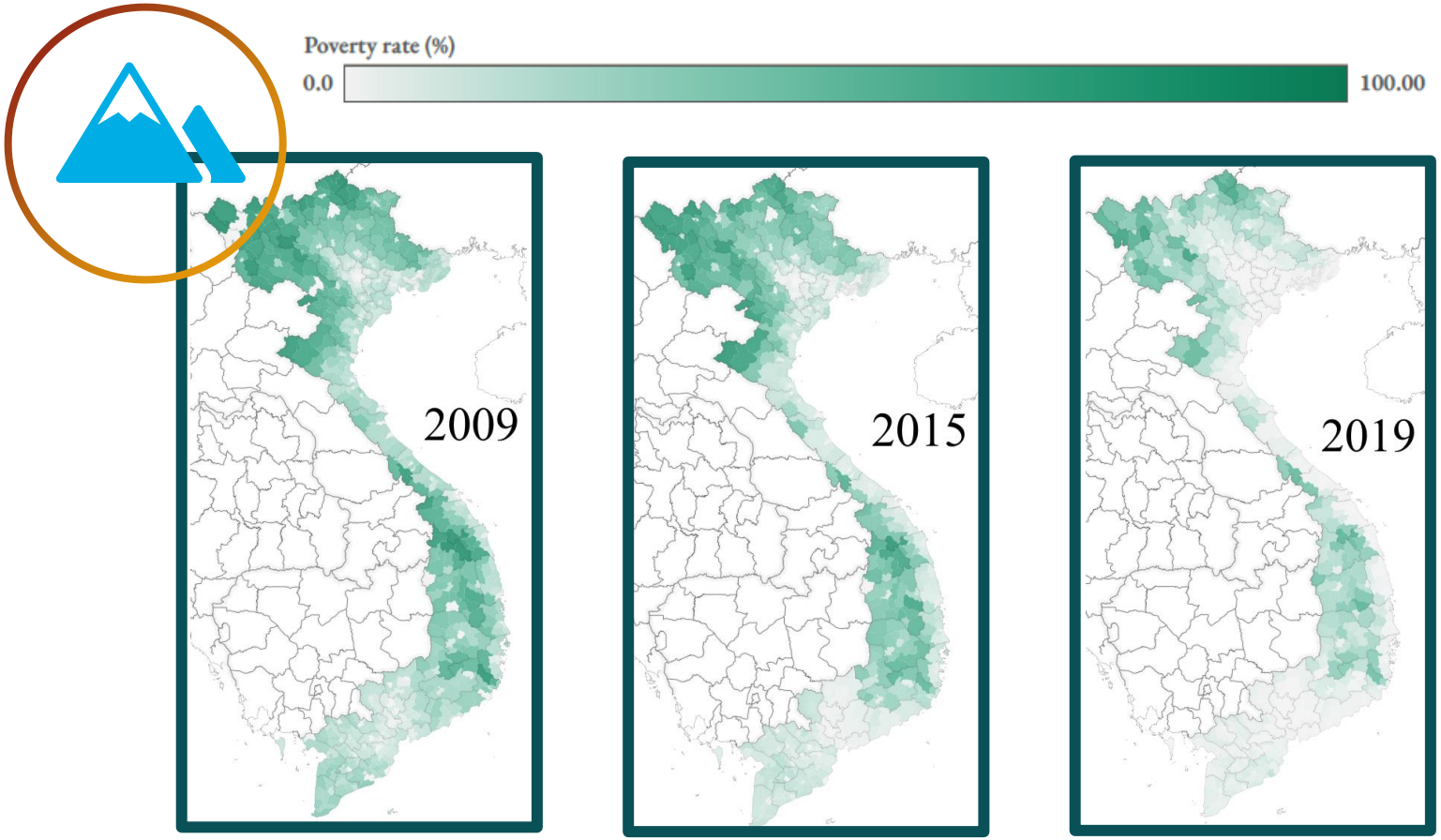

Nguồn: Tính toán của cán bộ Ngân hàng Thế giới và TCTK

WORLD BANK GROUP

Đồng bào dân tộc thiểu số

Đồng bào DTTS có khuynh hướng làm nông với tỷ lệ cao hơn đáng kể …

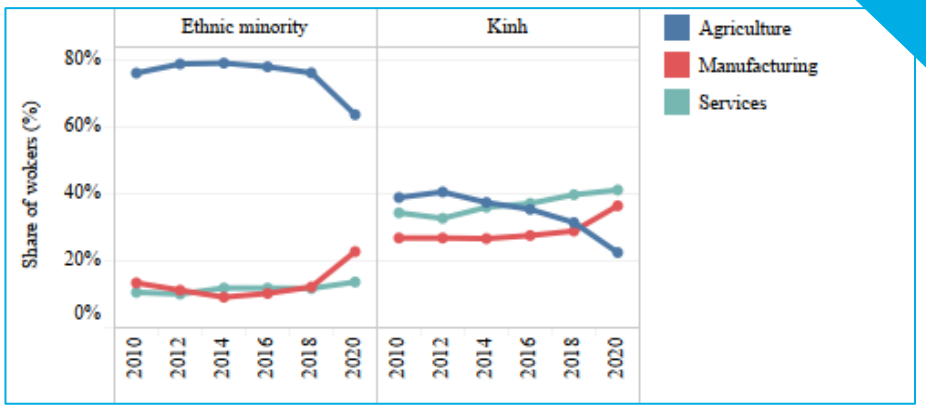

… trong khi năng suất của họ kém hơn so với người Kinh, kể cả trong cùng loại cây trồng …

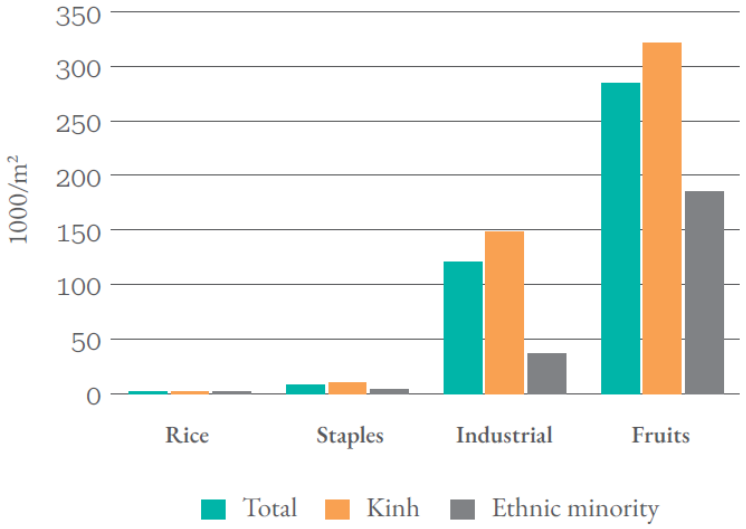

… còn thu nhập phi nông nghiệp của họ lại thấp hơn…

Nhóm ở đỉnh phân bố đạt mức tăng trưởng cao hơn nhiều vào những năm cuối thập kỷ

Tiêu dùng hộ gia đình tăng mạnh hơn ở nhóm có mức tiêu dung cao nhất

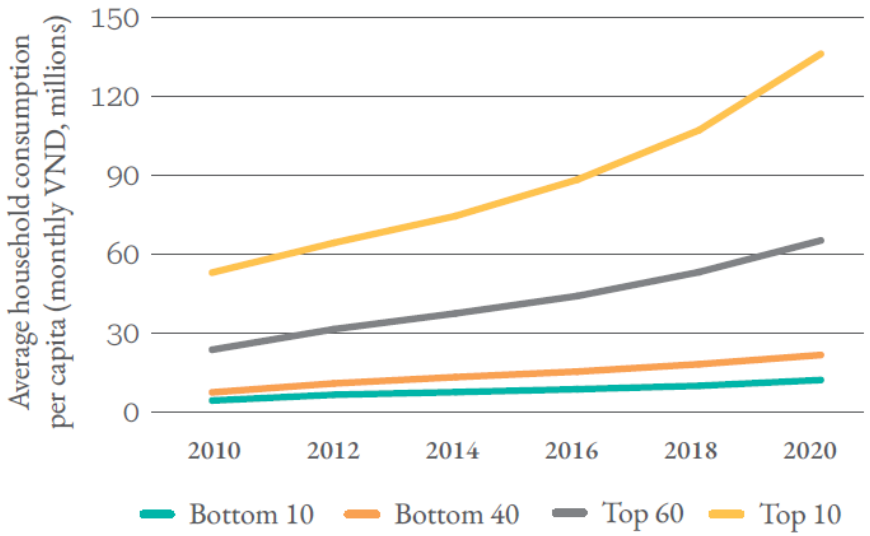

Note: Measures based on real household consumption per capita.
Source: PovcalNet.

Khả năng dịch chuyển giữa các tầng lớp kinh tế 2016-2018

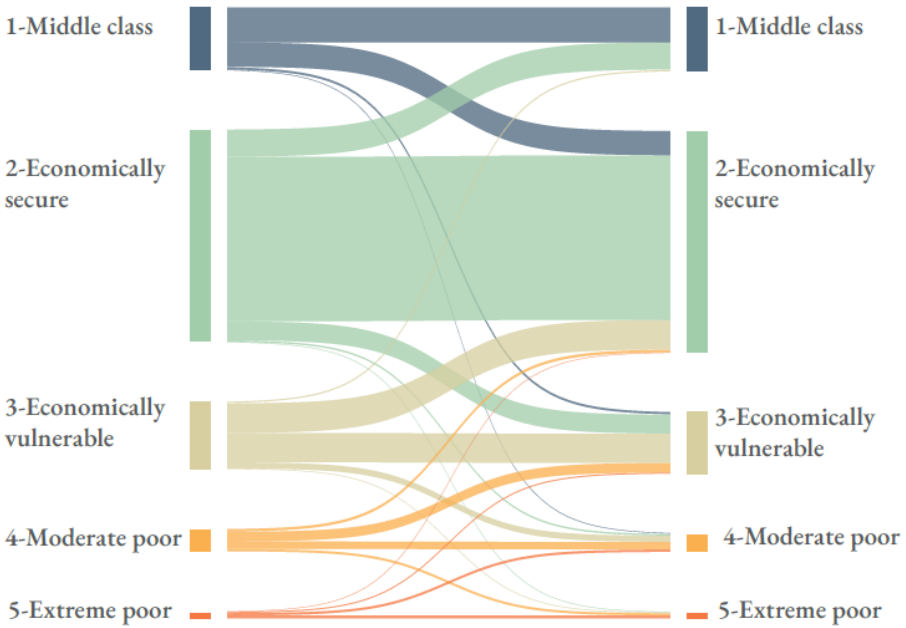

WORLD BANK GROUP

COVID-19: Nhân tố làm thay đổi cục diện?

Đợt dịch COVID-19 chủng Delta khiến cho các dự báo về giảm ngèo bị hạ thấp.

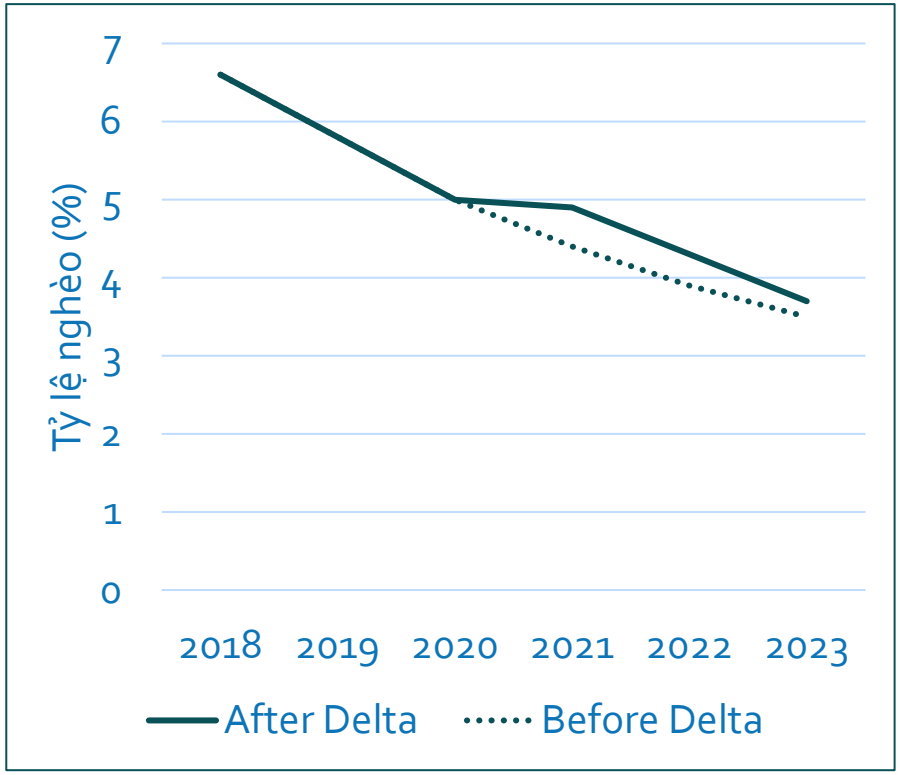

Sau Delta Trước Delta

COVID-19 cũng cho thấy một số thách thức khác

- Bất bình đẳng cả theo tiêu chí tiền tệ và phi tiền tệ
- Khả năng ứng phó và thích ứng
- Khác biệt giới
- Chênh lệch về khả năng theo học liên tục
- Sự chia rẽ liên quan đến công nghệ số
- Mạng lưới an sinh cho lao động ở khu vực phi chính thức

WORLD BANK GROUP

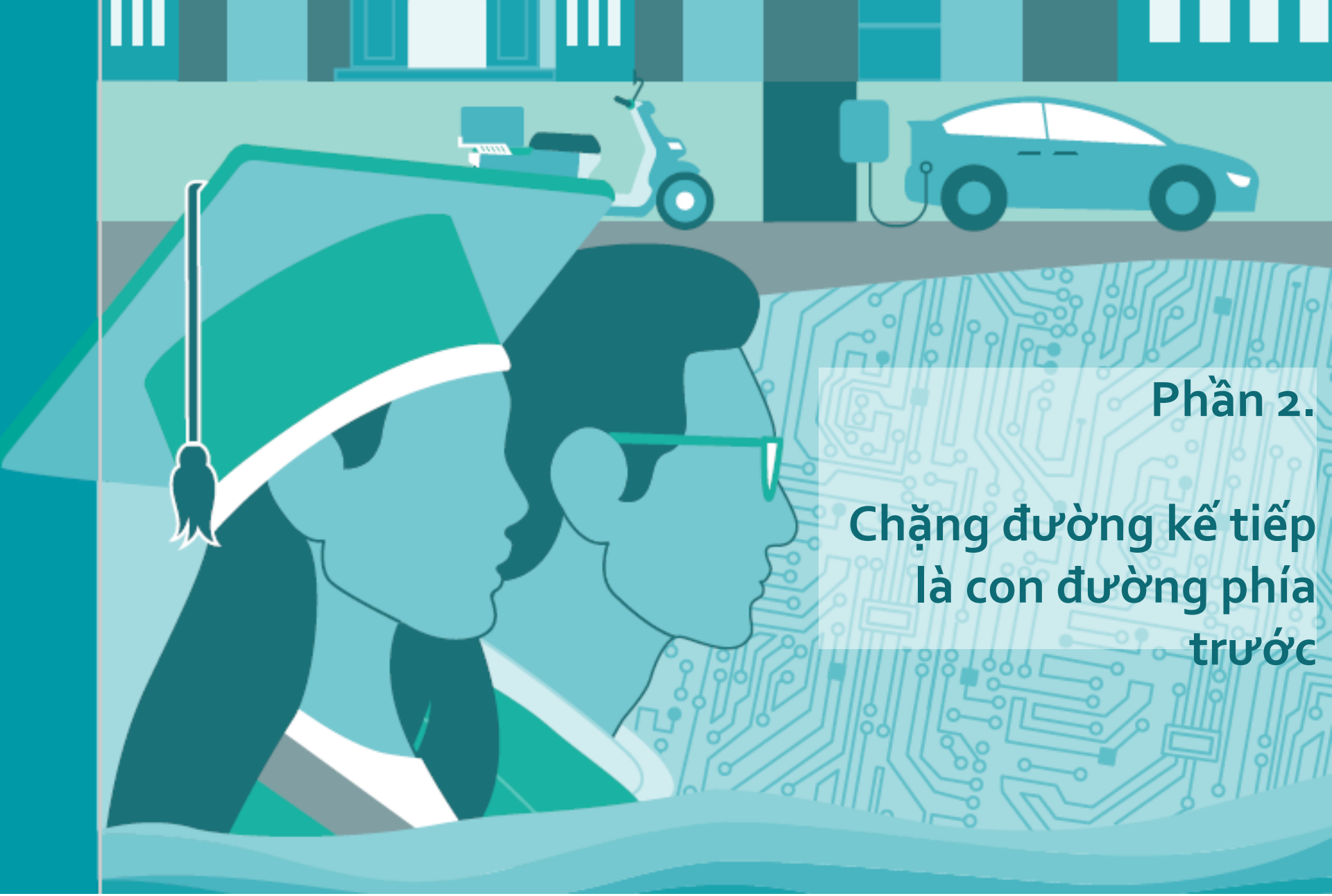

Phần 2.

Chặng đường kế tiếp là con đường phía trước

WORLD BANK GROUP

Bình đẳng về giáo dục có thể giúp phá bỏ bẫy nghèo liên thế hệ

1

Tỷ lệ hoàn thành bậc học vẫn có khác biệt theo hoàn cảnh gia đình

2

Chênh lệch bị nới rộng ở các cấp học cao hơn

3

Khi kết quả học tập của trẻ gắn với hoàn cảnh gia đình, kết quả mang tính liên thế hệ sẽ kéo dài

4

Hiện vẫn còn có cơ hội cải thiện công bằng về tỷ lệ hoàn thành bậc học

Việt nam đạt kết quả vượt trội về phát triển vốn nhân lực …

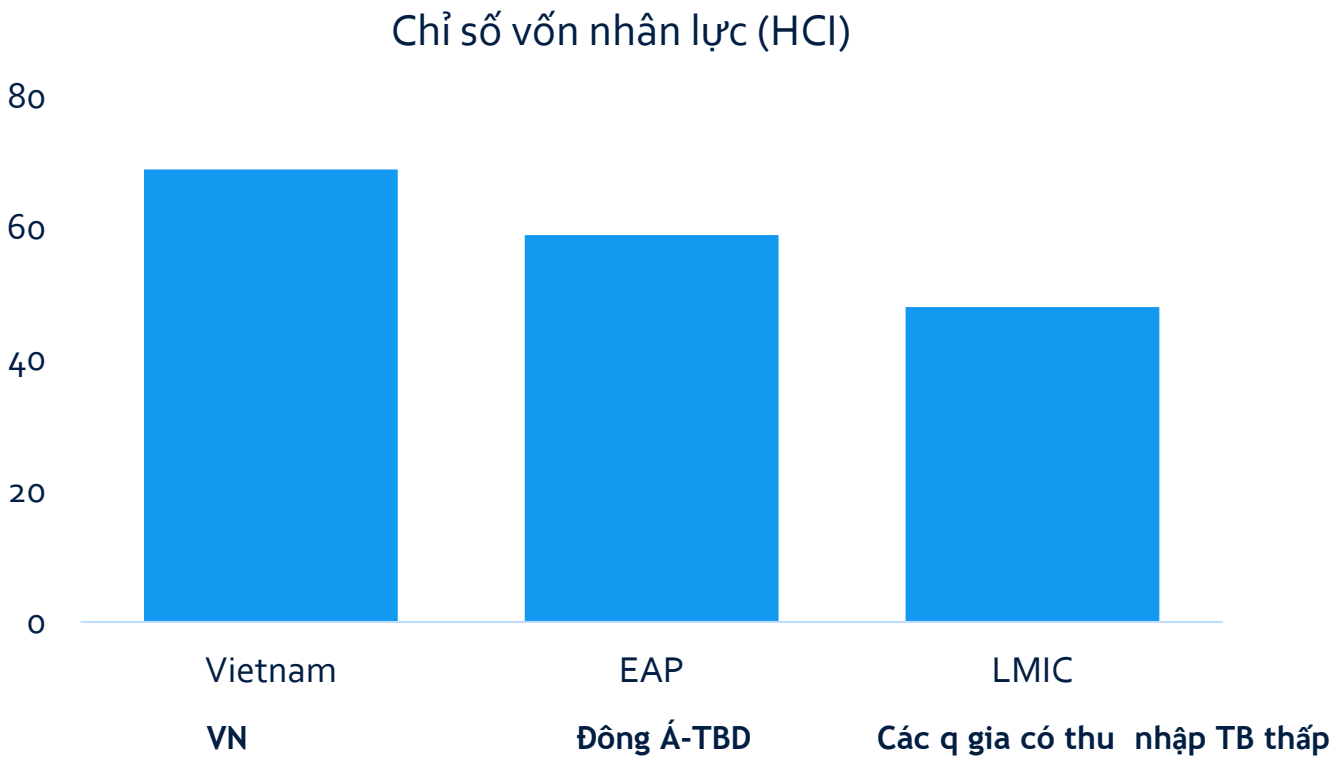

Nguồn: Chỉ số HCI của Ngân hàng Thế giới (2020).

… nhưng thành tựu đạt được chưa đồng đều

Trẻ em đồng bào DTTS phải nghỉ học sớm hơn so với trẻ em khác.

Nguồn: Tính toán của cán bộ Ngân hàng Thế giới, sử dụng dữ liệu khảo sát VHLSS 2020.

Chỉ số vốn nhân lực theo nhóm ngũ vị phân

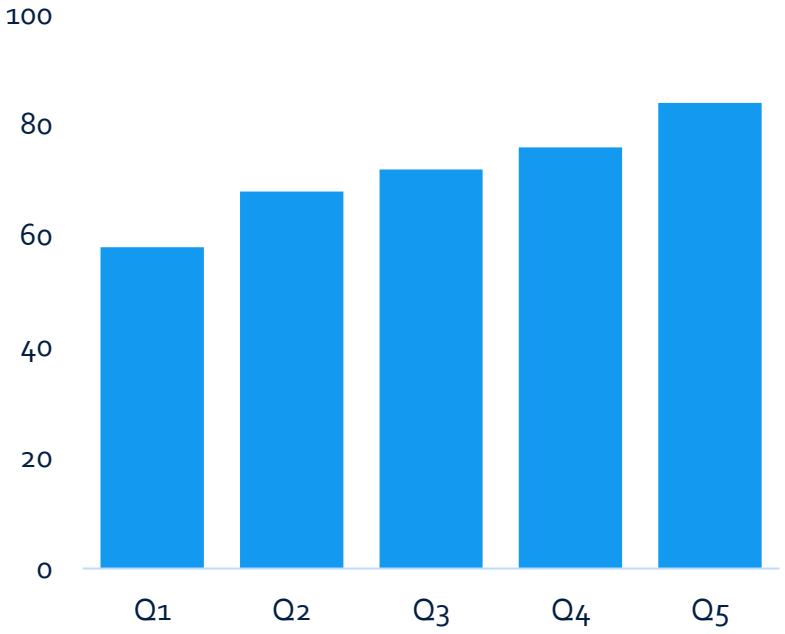

Nguồn: Chỉ số SES-HCI của Ngân hàng Thế giới (2013).

WORLD BANK GROUP

Chi tiêu của khu vực tư nhân cho giáo dục có sự khác biệt

Chi tiêu của các gia đình giàu có hơn cho giáo dục bắt buộc (cấp tiểu học và THCS

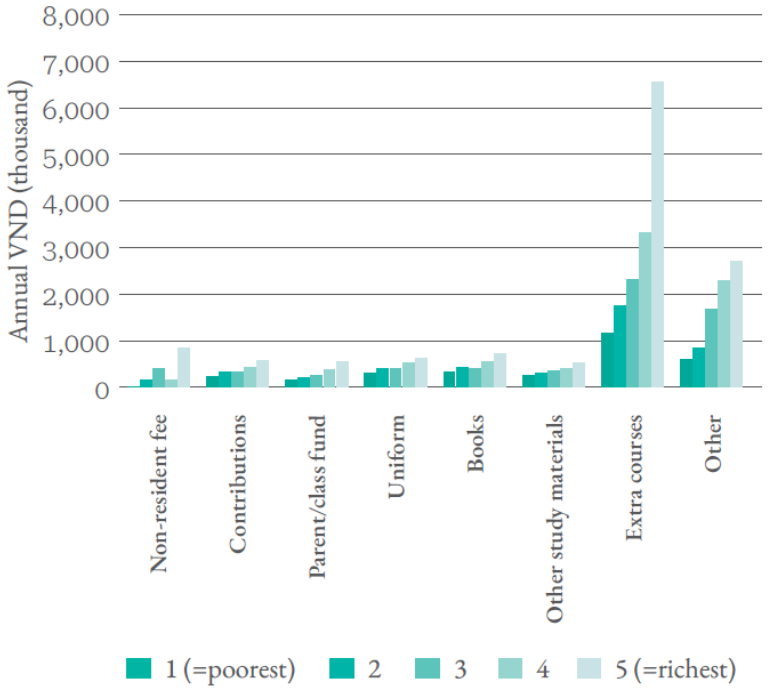

Note: Other study materials include paper, pens, bags, and notebooks.
Source: World Bank staff calculation using VHLSS2020.

Vốn nhân lực quan trọng không chỉ về tăng trưởng kinh tế mà còn về khả năng dịch chuyển vươn lên của mỗi cá nhân :

Có bằng chứng cho thấy kết quả của cha mẹ mang tính quyết định đến kết quả của con cái ở Việt nam

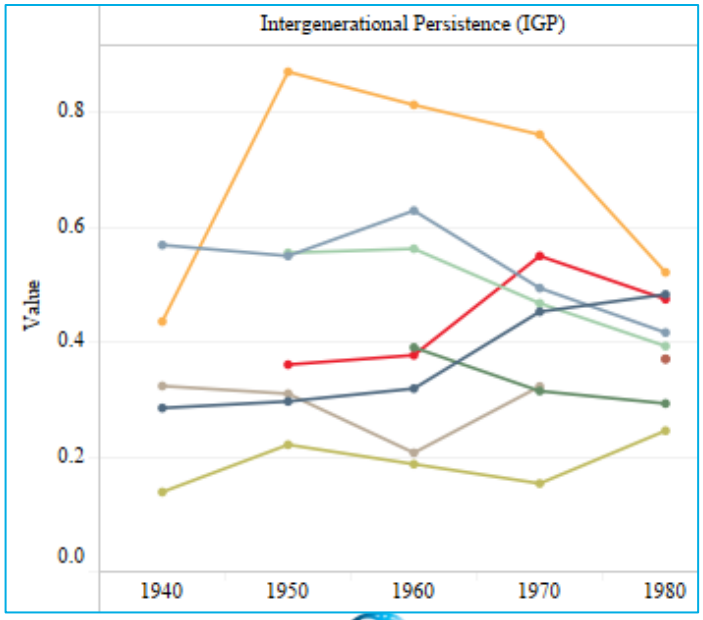

WORLD BANK GROUP

Duy trì bền vững khả năng dịch chuyển vươn lên về kinh tế

1

Phát triển tầng lớp trung lưu đòi hỏi phải có những chiến lược khác so với xử lý tình trạng nghèo

2

Việt Nam cần chuyển dịch sang năng suất lao động cao và kỹ năng cao

3

Tuy nhiên, một số đặc trưng trên thị trường lao động, đặc biệt lên quan đến nhóm dân số trẻ, cần được xử lý

4

Điều này đòi hỏi tiếp tục cải thiện về giáo dục bậc cao, kỹ năng số, đổi mới sáng tạo và cạnh tranh ở khu vực tư nhân

Việt Nam cần lộ trình tăng trưởng dựa trên năng suất để đạt mức thinh vượng cao hơn

Tăng trưởng năng suất hàng năm phải đạt gần 7% để có thể trở thành quốc gia thu nhập cao vào năm 2045

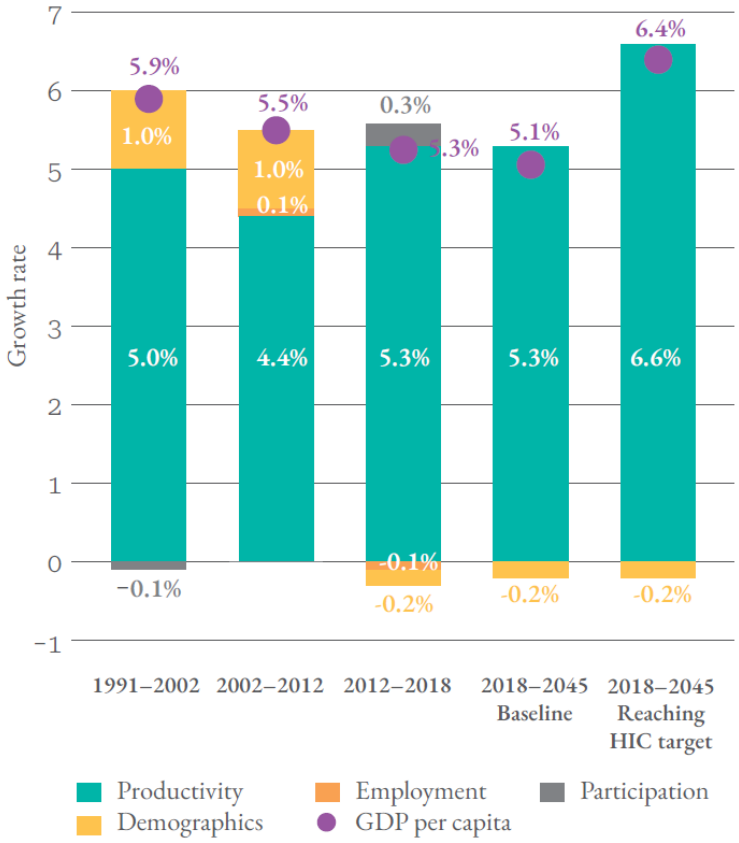

Để nâng cao năng suất lao động, cần nâng cao năng suất trong các ngành dịch vụ và công nghiệp

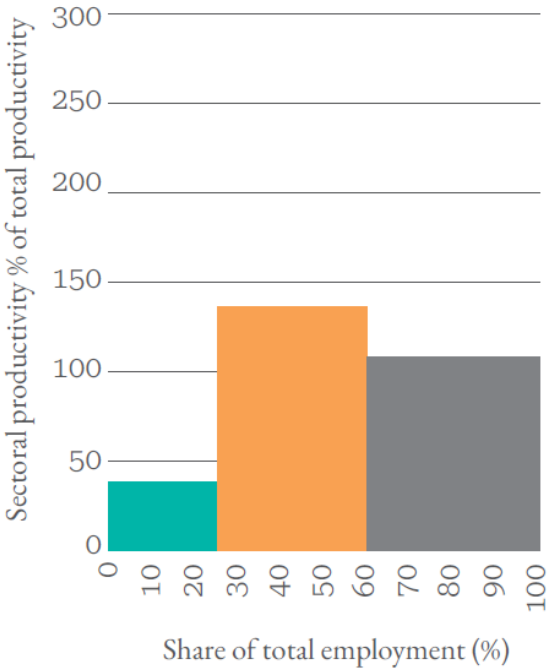

WORLD BANK GROUP

Trên thị trường lao động có một số khía cạnh có thể là thách thức trong quá trình chuyển đổi sang năng suất cao hơn

Dân số già hóa

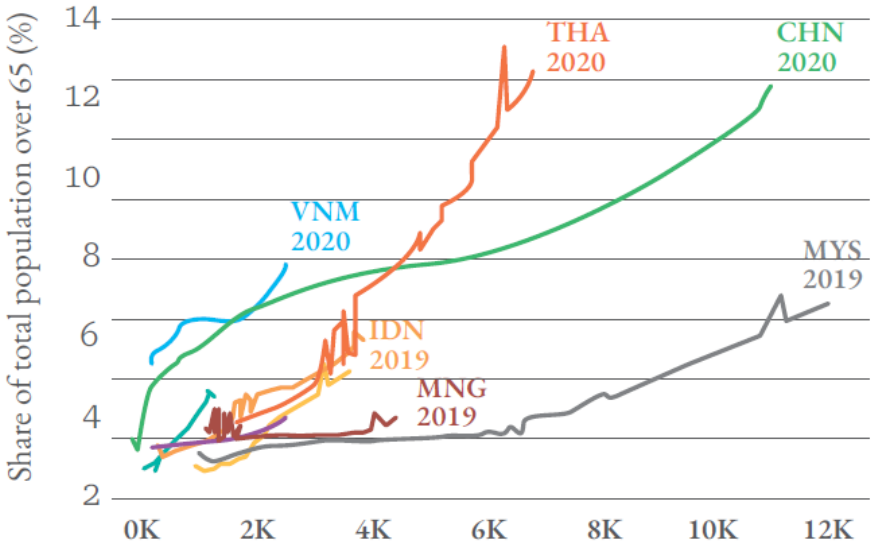

GDP bình quân đầu người, giá cố định

Nguồn: WDI.

Việc làm theo nhóm kỹ năng nghề

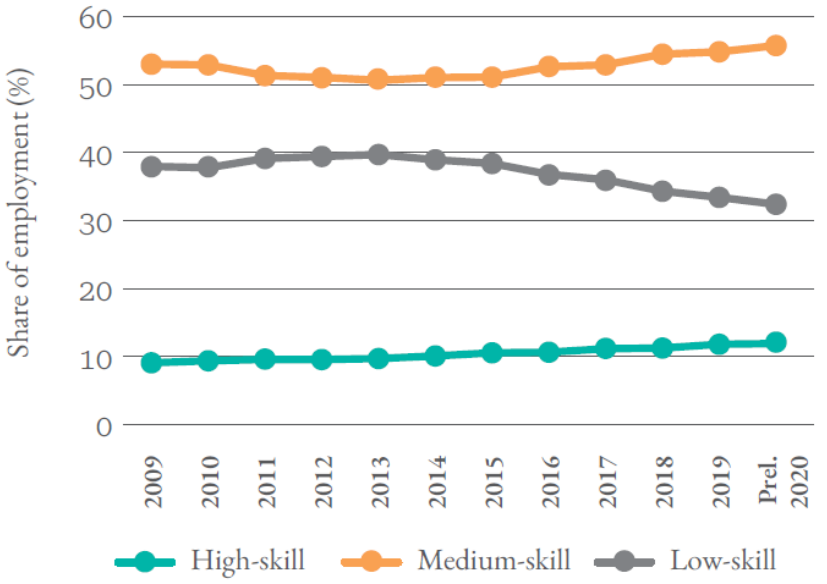

Kỹ năng cao Kỹ năng TB Kỹ năng thấp

Nguồn: Tính toán của cán bộ Ngân hàng Thế giới, sử dụng khảo sát LFS.

WORLD BANK GROUP

Tiếp tục chuyển đổi về giáo dục và thị trường lao động là cách để sử dụng tối đa tiềm năng của nhóm dân số trẻ

HCI so với HCI điều chỉnh theo mức độ sử dụng

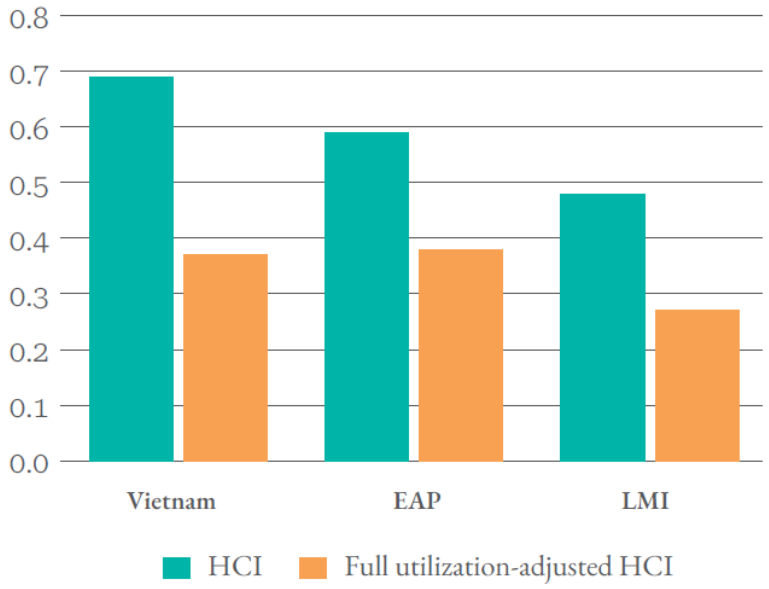

Nguồn: Chỉ số HCI của Ngân hàng Thế giới và Pennings, 2020.

Trình độ học vấn (theo nhóm)

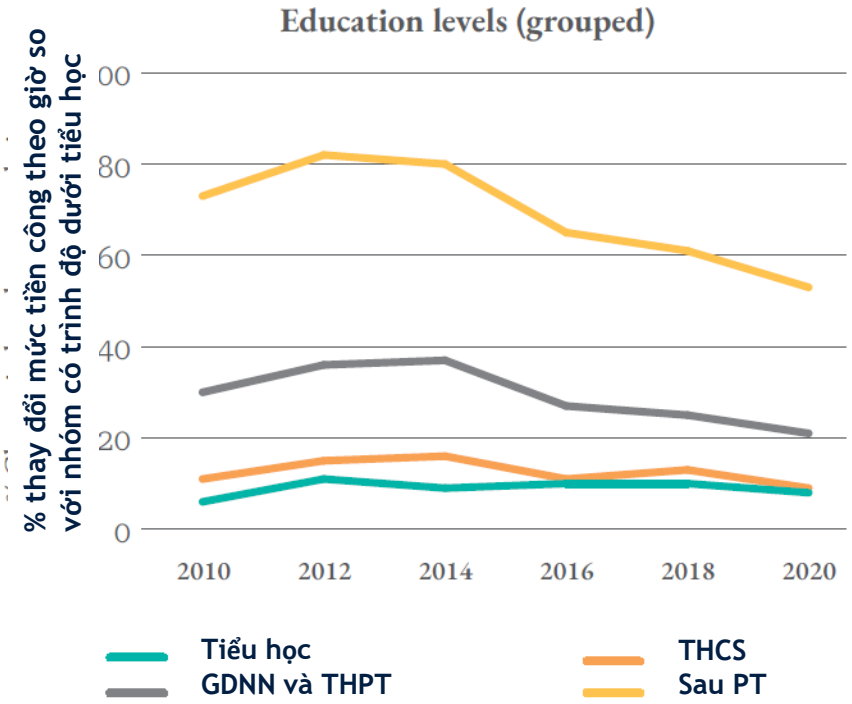

Nguồn: Tính toán của cán bộ Ngân hàng Thế giới, sử dụng khảo sát LFS.

WORLD BANK GROUP

Phòng vệ các cú sốc

1

Các hộ gia đình phải đối mặt với rủi ro, đối với người nghèo đó có thể là những bẫy nghèo

2

Khoảng 10% các hộ gia đình vẫn tự cho rằng tình hình của họ đang xấu đi

3

Hệ thống an sinh xã hội có thể được mở rộng cả về độ bao phủ và các dịch vụ để giúp phòng vệ tốt hơn với các cú sốc

Các cú sốc rất đa dạng (về sức khỏe, thu nhập, môi trường) Đối với những người dễ tổn thương nhất, đó có thể là những bẫy nghèo

Cú sốc đồng biến: ảnh hưởng đến rất nhiều người, chẳng hạn thiên tai hoặc cú sốc kinh tế

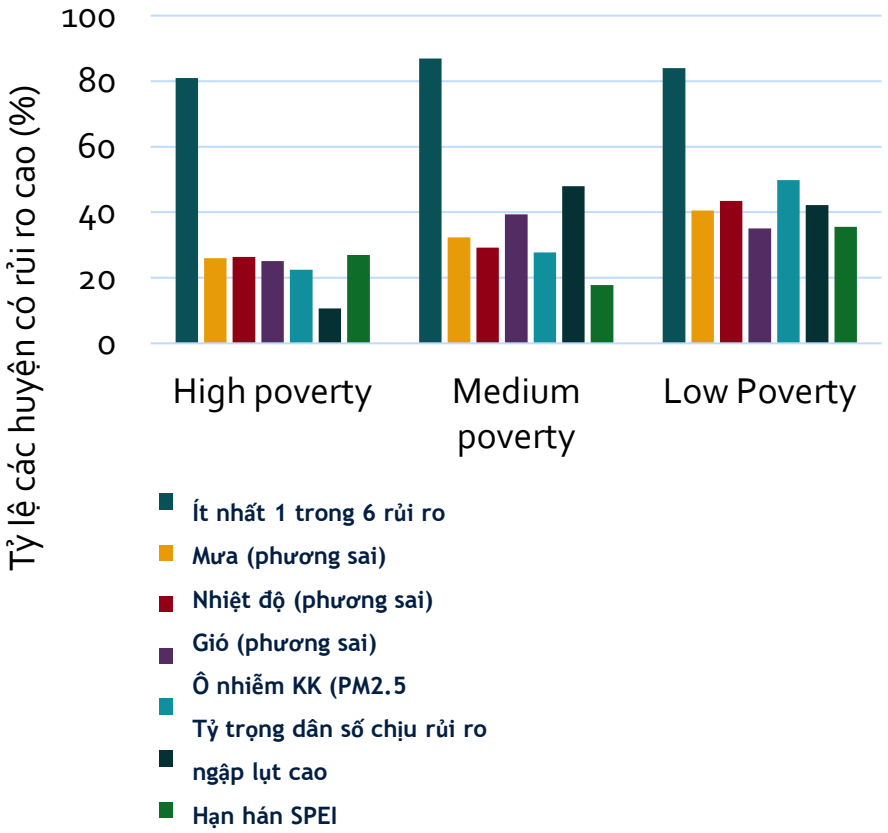

Cú sốc đặc thù: ảnh hưởng đến từng cá nhân hoặc hộ gia đình, như ốm đau hoặc tai nạn

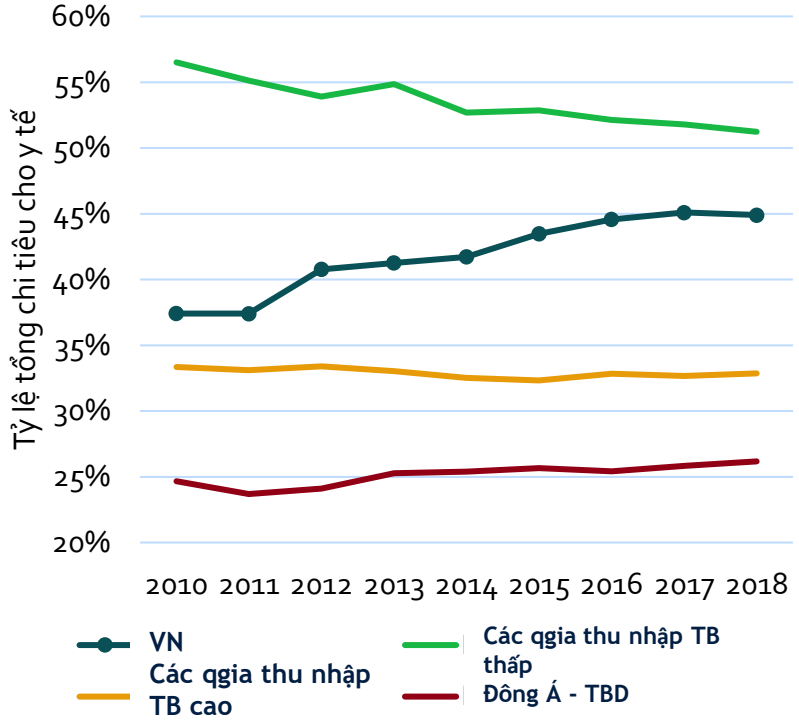

WORLD BANK GROUP

Hiện đại hóa hệ thống an sinh xã hội có thể được cân nhắc ở một số lĩnh vực

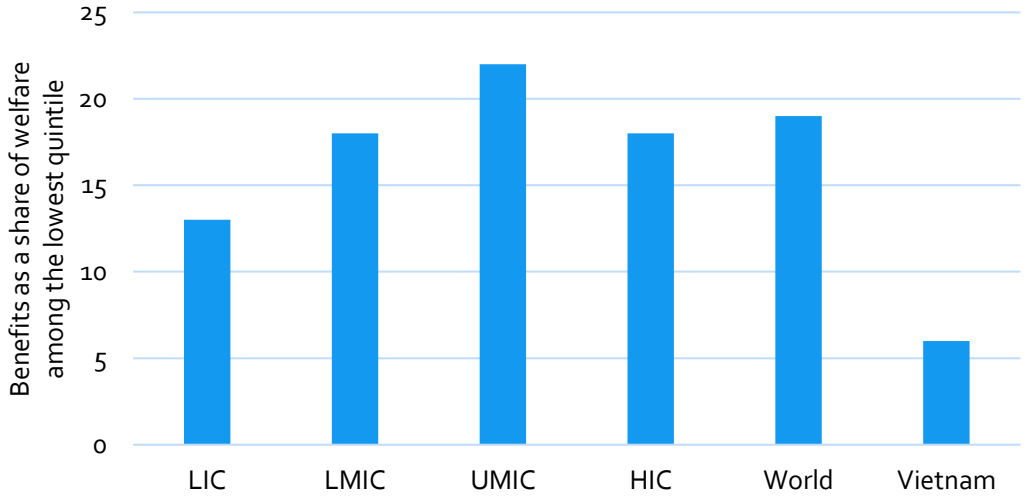

Hệ thống an sinh xã hội ở Việt Nam:

- Thiếu vốn và manh mún
- Các vấn đề về triển khai là trở ngại quan trọng
- Một số rủi ro đã được xử lý, nhưng phạm vi bao phủ còn hạn chế
- Một số rủi ro chưa được xử lý đầy đủ

Cần những cải thiện sau :

- Trợ giúp xã hội hiệu quả hơn cho các hộ nghèo
- Mở rộng phạm vi bao phủ bảo hiểm xã hội để phòng vệ cho mọi hộ gia đình trước mọi rủi ro
- Chuỗi quy trình thực hiện của cả bảo hiểm xã hội và trợ giúp xã hội cần linh hoạt và thích ứng hơn

WORLD BANK GROUP

Nguồn tài chính cho tương lai

1

Ai đang hưởng lợi qua chi tiêu công hiện nay và ai đang nộp thuế?

2

Làm thế nào để đảm bảo tài chính cho nhu cầu đầu tư công để giúp Việt Nam chuyển đổi thành quốc gia thu nhập cao?

3

Đảm bảo tài chính có thể được thực hiện theo cách công bằng hay không?

4

Ai sẽ hưởng lợi từ các khoản chi tiêu mới?

Chính sách tài khóa làm giảm bất bình đẳng về thu nhập hộ gia đình

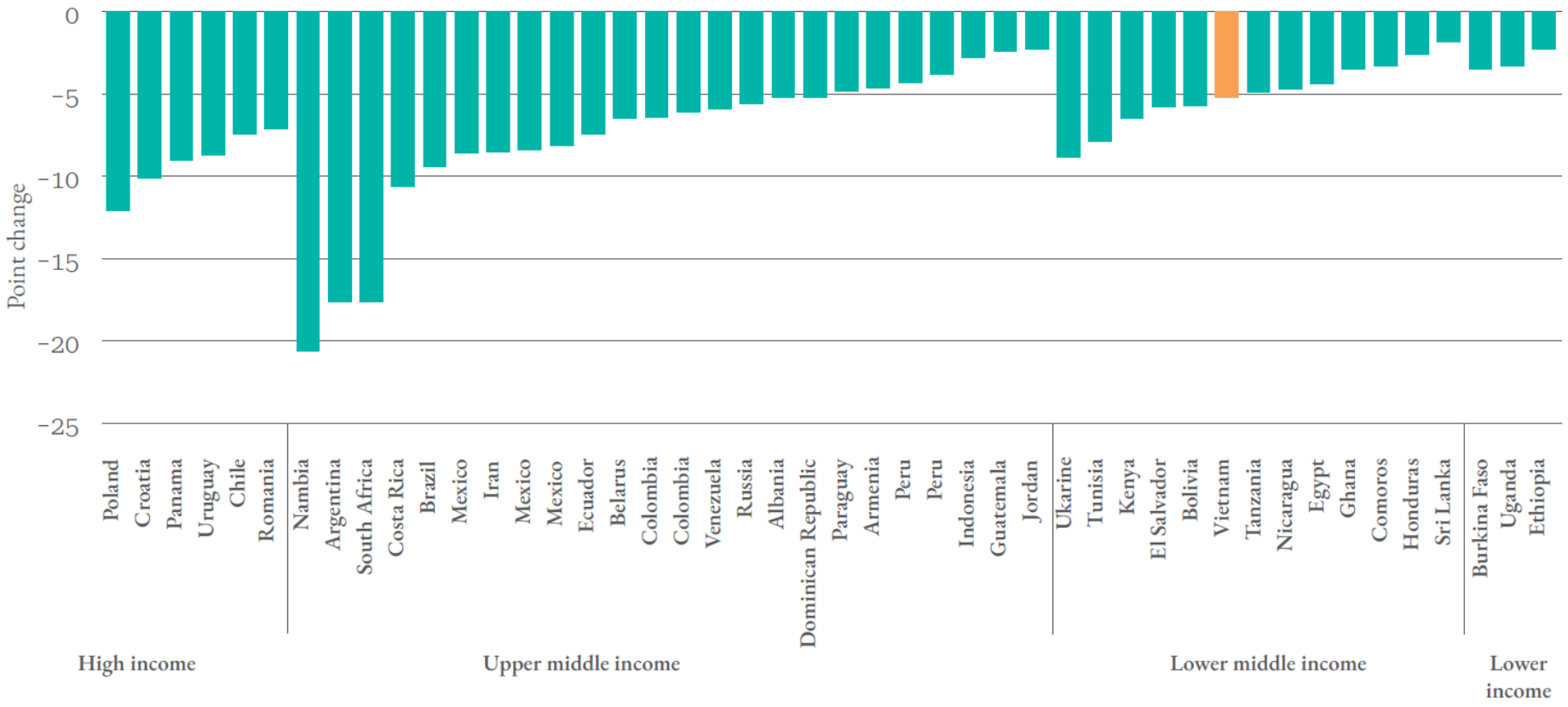

WORLD BANK GROUP

Có tiềm năng cải cách chính sách tài khóa theo hướng trung lập hơn để giảm bất bình đẳng

1. **Tăng thuế trực thu và giảm đóng góp bảo hiểm xã hội** là cách có thể để giảm bất bình đẳng, đồng thời vẫn đảm bảo được số thu.

2. **Mở rộng đối tượng nộp thuế thu nhập** là cách để giảm bất bình đẳng đồng thời tăng thu từ thuế.

3. **Hỗ trợ trực tiếp bằng tiền** là cách giảm bất bình đẳng hiệu quả hơn so với trợ giá điện, nhưng số chi cho trợ giá cũng tương đương như chi cho hỗ trợ trực tiếp.

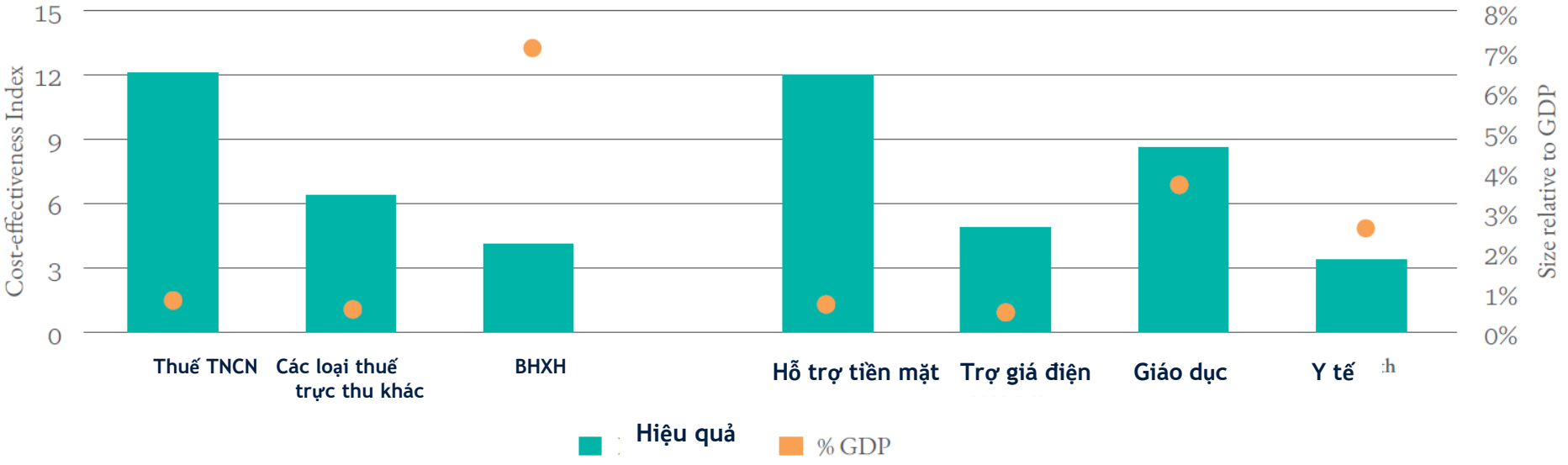

WORLD BANK GROUP

Chính sách cho hướng đi thời gian tới

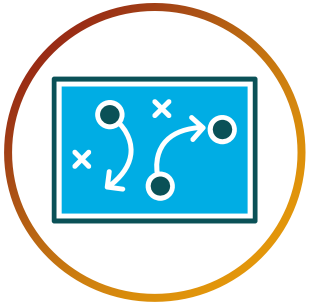

Chặng đường cuối

1. Tập trung vào đối tượng nghèo ở những nơi còn tồn tại, và xác định đối tượng tốt hơn
2. Sử dụng các công cụ và hạ tầng số để giảm khoảng cách kinh tế đến các địa bàn vùng sâu vùng xa
3. Tạo điều kiện cho đồng bào DTTS chuyển dịch sang việc làm phi nông nghiệp
4. Cải thiện về giáo dục và công nghệ trong nông nghiệp

Chặng đường kế tiếp

1. Đảm bảo chất lượng giáo dục công bằng
2. Tiếp tục cải thiện khả năng tiếp cận và chất lượng giáo dục bậc cao
3. Xử lý bất cập về phạm vi bao phủ của hệ thống an sinh xã hội
4. Đầu tư cho nhu cầu hiện đại hóa năng lực quản lý thuế và an sinh xã hội

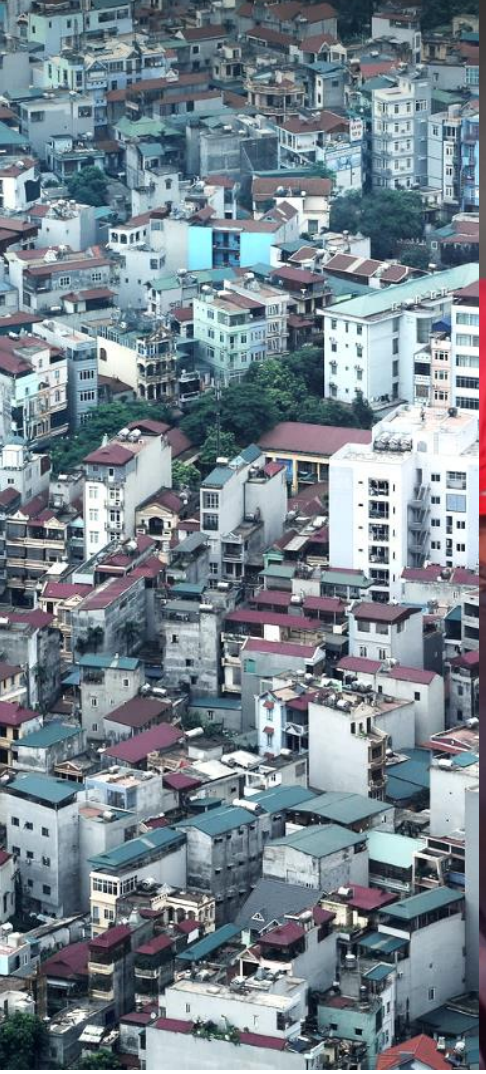

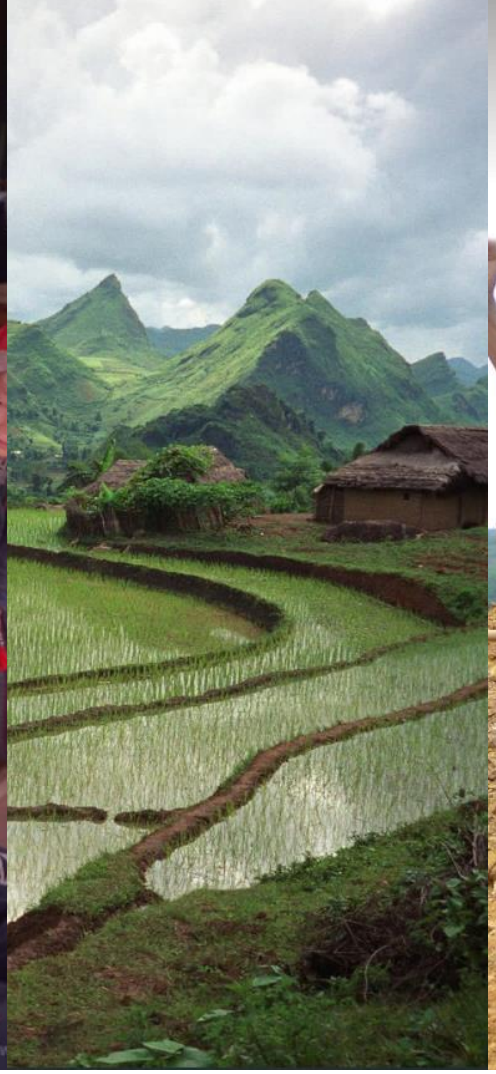

Xin cám ơn

Australian Aid

WORLD BANK GROUP